

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 21 oktober 2009 (22.10)
(OR. en)**

**Interinstitutioneel dossier:
2009/0050 (CNS)**

14801/09

LIMITE

**DROIPEN 134
MIGR 101**

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	de Raad
nr. vorig doc.:	14602/09 DROIPEN 127 MIGR 100
Betreft:	Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers, en tot intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ
	- Stand van zaken / knelpunten

I. INLEIDING

1. De Commissie heeft het voorstel voor een kaderbesluit van de Raad inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers, en tot intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ, op 26 maart 2009 ingediend.
2. Het Coreper heeft de ontwerp-tekst van het voorstel twee keer besproken - op 14 en 21 oktober - en de meeste knelpunten opgelost. Vrijwel alle voorbehouden zijn nu ingetrokken, behalve de voorbehouden voor parlementaire behandeling.

3. DK, DE, IE, FR, SI, NL, SE en VK hebben een voorbehoud voor parlementaire behandeling bij het voorstel gemaakt, en PT een algemeen studievoorbehoud. Enkele delegaties hebben voorts een - in de voetnoten in de bijlage aangegeven - voorbehoud bij bepaalde artikelen en/of leden gemaakt.
4. De Raad heeft het Europees Parlement bij brief van 21 april 2009 verzocht om advies uit te brengen.

II. KWESTIES Die Aan de Raad ZIJN VOORGELEGD

De Raad wordt derhalve verzocht:

- **nota te nemen** van de stand van zaken van het voorstel
- de resterende knelpunten (betreffende de artikelen 3 en 8, als weergegeven in de bijlage) **te bespreken en op te lossen**, ten einde in de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken op 30 november 2009 tot een algemene aanpak te komen.

A. Sancties (artikel 3)

Van bij het begin van de onderhandelingen in de werkgroep, is dit artikel een belangrijk punt van discussie geweest. Verscheidene lidstaten hadden sterke bezwaren tegen het voornemen van de Commissie om de strafmaat bedoeld in de leden 2bis en 2ter te verhogen tot twaalf jaar (in plaats van tien).

Een lidstaat steunt de Commissie, omdat het belangrijk is de strafmaat in de zwaarste gevallen te verhogen en daarmee een krachtig politiek signaal af te geven.

Gelet op de ernstige bedenkingen van veel delegaties bij de door de Commissie voorgestelde strafmaat, en het feit dat momenteel slechts één delegatie de Commissie steunt, stelt het voorzitterschap voor de tekst in stand te houden, en op de ernstigste gevallen een strafmaat van 10 jaar te stellen.

De Raad wordt verzocht de tekst van het artikel zoals die nu is te aanvaarden.

B. Rechtsmacht (artikel 8)

Een delegatie heeft een voorbehoud bij artikel 8, lid 1, onder b), over het vestigen van rechtsmacht wanneer de dader een onderdaan is.

De Raad wordt verzocht de huidige tekst van artikel 8, lid 1, onder b), waarbij de werkingssfeer van het bestaande kaderbesluit wordt verruimd en het mogelijk wordt eigen onderdanen te vervolgen voor in het buitenland begane misdrijven, te aanvaarden.

Een andere delegatie handhaafde haar voorbehoud bij de schrapping van het lid dat de werkingssfeer van het onlangs goedgekeurde "Kaderbesluit over het voorkomen en beslechten van geschillen over de uitoefening van rechtsmacht bij strafprocedures" verruimt, en onderstreept daarbij dat de ernst van het misdrijf en de grensoverschrijdende aspecten ervan die uitbreiding rechtvaardigen.

Omdat de meeste delegaties sterk gekant zijn tegen een verruiming van de werkingssfeer van dit onlangs goedgekeurde instrument, stelt het voorzitterschap voor geen dergelijk lid op te nemen.

C. Andere vraagstukken

De Raden JBZ zal worden verzocht de definitie in artikel 1, lid 3, artikel 13, lid 3, onder e) en artikel 16 te gelegener tijd te bestuderen.

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name op artikel 29, artikel 31, lid 1, onder e),
en artikel 34, lid 2, onder b),

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europees Parlement,¹

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Mensenhandel is een ernstig, vaak in het kader van georganiseerde misdaad gepleegd misdrijf, en een grove schending van de mensenrechten.

(2) De Europese Unie zet zich in voor de preventie van en de strijd tegen mensenhandel, en voor de bescherming van de rechten van de slachtoffers ervan. Hiertoe zijn Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad van 19 juli 2002 inzake bestrijding van mensenhandel², en een EU-plan inzake de beste praktijken, normen en procedures bij de voorkoming en bestrijding van mensenhandel (2005/C 311/01)³ vastgesteld.

(3) In het onderhavige kaderbesluit wordt uitgegaan van een geïntegreerde en holistische benadering van de strijd tegen mensenhandel. Verbetering van preventie, [...] vervolging en bescherming van de rechten van de slachtoffers zijn belangrijke doelstellingen van het kaderbesluit. Minderjarigen zijn kwetsbaarder en lopen derhalve meer risico om het slachtoffer te worden van mensenhandel. Alle bepalingen van dit kaderbesluit moeten, in overeenstemming met het Verdrag van de Verenigde Naties van 1989 inzake de rechten van het kind⁴, in het belang van de minderjarige worden toegepast.

¹ PB C van ... blz.

² PB L 203 van 1.8.2002, blz. 1.

³ PB L 311 van 9.12.2005, blz. 1.

⁴ Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind, goedgekeurd en opengesteld voor ondertekening, ratificatie en toetreding bij resolutie nr. 44/25 van de Algemene Vergadering van 20 november 1989.

(4) Het Protocol van de Verenigde Naties van 2000 inzake de voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, tot aanvulling van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad¹, en het Verdrag van de Raad van Europa van 2005 inzake de bestrijding van mensenhandel², vormen essentiële stappen ter versterking van de internationale samenwerking in de strijd tegen mensenhandel.

(5) Om het hoofd te kunnen bieden aan recente ontwikkelingen op het gebied van de mensenhandel, wordt in dit kaderbesluit, ten opzichte van Kaderbesluit 2002/629/JBZ, een ruimer concept gehanteerd van wat onder mensenhandel moet worden verstaan, dat ook andere vormen van uitbuiting omvat.

In de context van dit kaderbesluit moet onder gedwongen bedelarij worden verstaan, een vorm van gedwongen arbeid of dienstverlening in de zin van IAO-Verdrag nr. 29 van 29 juni 1930, betreffende de gedwongen of verplichte arbeid. Exploitatie van bedelarij valt dus alleen onder de definitie van mensenhandel als alle elementen van gedwongen arbeid of dienstverlening voorhanden zijn. Volgens de jurisprudentie daarover moet per geval worden bekeken of in de dienstverlening op rechtsgeldige wijze is toegestemd. Een minderjarige kan echter nooit worden geacht rechtsgeldig te hebben toegestemd.

Onder "exploitatie van criminele activiteiten" moet worden verstaan exploitatie van mensen bijvoorbeeld om zich bezig te houden met zakkenrollen, winkeldiefstal, en soortgelijke strafbare feiten waarmee financieel gewin is gemoeid.

De definitie omvat tevens mensenhandel met het oogmerk organen weg te nemen, wat met orgaanhandel in verband kan worden gebracht en een grove schending van de menselijke waardigheid en lichamelijke integriteit vormt.

¹ Protocol van de Verenigde Naties inzake de voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, tot aanvulling van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, gedaan te Palermo in 2000.

² Verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van mensenhandel, gedaan te Warschau op 16 mei 2005, Raad van Europa, European Treaty Series nr. 197.

(6) In de strafmaat in dit kaderbesluit komt de groeiende bezorgdheid van de lidstaten over de toename van mensenhandel tot uiting. Gezien de ernst van het misdrijf, moeten de straffen doeltreffend, afschrikkend en evenredig zijn. Wanneer in dit kaderbesluit het begrip overlevering wordt gebruikt, moet dit worden geïnterpreteerd conform Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten. Wanneer het om een zeer ernstig delict gaat, bijvoorbeeld wanneer het leven van het slachtoffer in gevaar was of het misdrijf gepaard ging met ernstige geweldpleging, of wanneer het slachtoffer een zeer kwetsbaar persoon was, zoals een kind, moeten strengere straffen worden opgelegd.

(7) De slachtoffers van mensenhandel moeten, conform de basisbeginselen van het rechtsstelsel van de bevoegde lidstaten, worden beschermd tegen vervolging en bestraffing wegens criminele activiteiten, zoals het gebruik van valse documenten, en wegens strafbare feiten in de zin van de prostitutie- of immigratiewetgeving, tot het plegen waarvan zij zijn gedwongen als rechtstreeks gevolg van het feit dat zij slachtoffer zijn van mensenhandel. Het doel van die bescherming is de mensenrechten van de slachtoffers te beschermen, verder slachtofferschap te voorkomen en hen aan te moedigen als getuige tegen de daders op te treden in de strafprocedure. Deze bescherming belet niet dat zij kunnen worden vervolgd of gestraft voor delicten die zij opzettelijk hebben begaan of waaraan zij hebben deelgenomen.

(8) Wil men succes boeken bij het onderzoek en de vervolging ter zake van mensenhandel, dan moeten de daarmee belaste personen middelen ter beschikking worden gesteld die bij de bestrijding van georganiseerde en andere zware criminaliteit worden gebruikt, waaronder begrepen kunnen zijn het aftappen van communicatie, het - ook elektronisch - schaduwen van personen, het controleren van bankrekeningen, en andere vormen van financieel onderzoek.

(9) Terwijl Richtlijn 2004/81/EG¹ voorziet in de afgifte van een verblijfstitel aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, en Richtlijn 2004/38/EG² de uitoefening van het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten regelt voor de burgers van de Unie en hun familieleden, met inbegrip van bescherming tegen uitzetting, bevat dit kaderbesluit specifieke beschermende maatregelen voor alle slachtoffers van mensenhandel. Dit kaderbesluit heeft bijgevolg niet betrekking op de voorwaarden van hun verblijf op het grondgebied van de lidstaten, noch op andere aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de Gemeenschap behoren.

(10) Slachtoffers van mensenhandel moeten hun rechten effectief kunnen doen gelden. Daarom moeten zij voor, tijdens en gedurende een passende termijn na de strafprocedure over bijstand en steun kunnen beschikken. De bijstand en steun moet ten minste een aantal maatregelen omvatten waardoor het slachtoffer kan herstellen en aan de mensenhandelaars kan ontsnappen. Bij de praktische toepassing van dergelijke maatregelen moet, op basis van een individuele beoordeling conform de nationale procedures, rekening gehouden worden met de omstandigheden en de behoeften van de betrokkene.

Bijstand en steun moet worden verleend zodra er een op redelijke gronden gebaseerde aanwijzing is om aan te nemen dat iemand het slachtoffer is geworden van mensenhandel, ongeacht de bereidheid om als getuige op te treden.

Aan het verlenen van bijstand mogen geen voorwaarden worden verbonden totdat de bevoegde autoriteiten een definitief besluit hebben genomen over de bedenktijd en de verblijfsvergunning, of op enige andere wijze erkennen dat iemand het slachtoffer van mensenhandel is geworden. Indien na afronding van het identificatieproces of na het verstrijken van de bedenktijd, beslist wordt dat iemand niet in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning of niet anderszins legaal in het land verblijft, is de betrokken lidstaat op basis van dit kaderbesluit niet verplicht bijstand en steun te blijven verlenen aan de betrokkene.

¹ PB L 261 van 06.08.04, blz. 19.

² PB L 158 van 30.04.04, blz. 77.

Indien nodig, bijvoorbeeld omdat medische behandeling wordt verstrekt wegens de fysieke of psychologische gevolgen van het misdrijf, of wanneer de veiligheid van het slachtoffer in het geding is wegens de afgelegde verklaringen in de strafprocedure, moet gedurende een passende periode na de strafprocedure verder bijstand en steun worden verleend.

(11) Het Kaderbesluit van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure (2001/220/JBZ) stelt een aantal rechten van het slachtoffer in de strafprocedure vast, waaronder het recht op bescherming en schadeloosstelling. Voorts moeten slachtoffers van mensenhandel toegang hebben tot juridisch advies en tot vertegenwoordiging in rechte, onder meer met betrekking tot de schadevordering. Doel van het juridisch advies is dat slachtoffers informatie en advies krijgen over de verschillende mogelijkheden waarover zij beschikken. Juridisch advies en vertegenwoordiging in rechte moeten kosteloos zijn, in elk geval als het slachtoffer over onvoldoende financiële middelen beschikt, conform de interne procedures van de lidstaten. Omdat met name kindslachtoffers doorgaans niet over die middelen beschikken, zijn juridisch advies en vertegenwoordiging in rechte voor hen in principe gratis. Voorts moet, op basis van een individuele risicoanalyse die wordt uitgevoerd conform de nationale procedures, het slachtoffer worden beschermd tegen vergelding en intimidatie, en ervoor worden behoed dat het opnieuw aan mensenhandel ten prooi valt.

(12) Slachtoffers van mensenhandel dragen reeds de gevolgen van het misbruik en de vernederende behandeling, zoals seksuele uitbuiting, verkrachting, slavernijachtige praktijken of het wegnemen van organen, die gewoonlijk gepaard gaan met het misdrijf mensenhandel, en moeten worden beschermd tegen secundaire victimisatie en nog meer trauma's tijdens de strafprocedure. Met dat doel dienen zij tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure een passende behandeling te genieten, gebaseerd op de individuele behoeften van elk slachtoffer. Bij de individuele behoefteanalyse moeten factoren in aanmerking worden genomen als leeftijd, zwangerschap, gezondheidstoestand, invaliditeit of andere persoonlijke omstandigheden, alsook de fysieke en psychologische gevolgen van de criminele activiteit waarvan de betrokkene het slachtoffer is geweest. Over de vraag of en hoe de behandeling wordt verstrekt, moet per geval worden beslist in overeenstemming met de nationale wettelijke criteria en de regels inzake de justitiële discretie, praktijk en begeleiding.

(13) Naast de algemene maatregelen ten behoeve van de slachtoffers van mensenhandel, moet elke lidstaat voorzien in bijstand, ondersteuning en bescherming voor minderjarige slachtoffers. Deze specifieke maatregelen dienen, conform het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, in het belang van de minderjarige te worden getroffen.

Indien de leeftijd van een slachtoffer van mensenhandel niet zeker is en er redenen zijn om aan te nemen dat het om iemand van onder de 18 gaat, moet het slachtoffer als minderjarig wordt beschouwd en onmiddellijk bijstand ondersteuning en bescherming krijgen. Bijstands- en ondersteuningsmaatregelen voor minderjarige slachtoffers moeten gericht zijn op hun fysieke en psychosociale herstel en op een duurzame oplossing voor de betrokkene. Omdat minderjarige mensenhandelslachtoffers bijzonder kwetsbaar zijn, moeten voor hen aanvullende beschermingsmaatregelen worden getroffen om de minderjarige te beschermen tijdens ondervragingen in het kader van het strafonderzoek en de strafprocedure.

(14) Elke lidstaat moet een beleid ter preventie van mensenhandel ontwikkelen en/of dat beleid aanscherpen, en met name door middel van onderzoek, informatie, bewustmaking en educatie de vraag, die de voedingsbodem is voor elke vorm van uitbuiting, terugdringen. Elke lidstaat moet daarbij oog hebben voor het genderaspect en voor de rechten van de minderjarige.

(15) In Richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties voor werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen¹ zijn sancties vastgesteld voor werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen die, zonder te zijn verdacht van of veroordeeld wegens mensenhandel, werk of diensten laten verrichten door een persoon van wie zij weten dat hij het slachtoffer van mensenhandel is. De lidstaten dienen daarnaast de mogelijkheid te overwegen sancties op te leggen aan degene die diensten, van welke aard ook, laat verrichten door iemand die hem als slachtoffer van mensenhandel bekend is. Deze ruimere strafbaarstelling zou ook kunnen gelden voor de werkgevers van legaal verblijvende onderdanen van derde landen en EU-onderdanen, en voor de gebruikers van seksuele diensten van een slachtoffer van mensenhandel, ongeacht hun nationaliteit.

¹ PB L 126 van 30.06.09, blz. 24.

(16) De lidstaten moeten, volgens inzichten die in overeenstemming zijn met hun interne organisatie, elk - bijvoorbeeld door een nationaal rapporteur aan te stellen of een mechanisme van soortgelijke strekking in te stellen - voorzien in een controlesysteem dat beschikt over een basisstructuur en ten minste een aantal omschreven taken kan vervullen, en dat ten doel heeft tendensen op het gebied van mensenhandel vast te stellen, de resultaten van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel te meten, en regelmatig aan de bevoegde nationale autoriteiten verslag uit te brengen.

(17) Daar het doel van dit kaderbesluit, met name de strijd tegen mensenhandel, niet voldoende door de lidstaten alleen kan worden verwezenlijkt en derhalve wegens de omvang en het effect ervan beter op het niveau van de Unie kan worden gerealiseerd, kan de Unie overeenkomstig het in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en in artikel 5 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. Overeenkomstig het in laatstgenoemd artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat dit kaderbesluit niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken.

(18) Dit kaderbesluit eerbiedigt de grondrechten en is in overeenstemming met de beginselen die met name in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn erkend, inzonderheid de menselijke waardigheid, het verbod van slavernij, dwangarbeid en mensenhandel, het verbod van foltering en van onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen, de rechten van het kind, het recht op vrijheid en veiligheid, de vrijheid van meningsuiting en van informatie, de bescherming van persoonsgegevens, het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht en het legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen. Dit kaderbesluit beoogt in het bijzonder de algehele eerbiediging van deze rechten en beginselen te waarborgen,

HEEFT HET VOLGENDE KADERBESLUIT VASTGESTELD:

Strafbare feiten op het gebied van mensenhandel

1. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om de volgende opzettelijke handelingen strafbaar te stellen:
het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten en opnemen van personen, daaronder begrepen het ruilen en overdragen van de controle over deze personen, door dreiging met of gebruik van geweld of andere vormen van dwang, door ontvoering, bedrog, misleiding, machtsmisbruik, misbruik van een kwetsbare positie of het verstrekken of in ontvangst nemen van geld of voordelen, teneinde iemand die controle heeft over een andere persoon te doen toestemmen in diens uitbuiting.
2. Een kwetsbare positie houdt in dat de betrokkene geen andere werkelijke of aanvaardbare keuze heeft dan een bepaald misbruik te ondergaan.
3. Uitbuiting omvat ten minste uitbuiting van prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of dienstverlening - bedelarij daaronder begrepen¹ - slavernij en met slavernij vergelijkbare praktijken, dienstbaarheid, uitbuiting van strafbare activiteiten², en het wegnemen van organen³.
4. Indien een van de in lid 1 genoemde middelen is gebruikt, kan het slachtoffer van mensenhandel niet worden geacht in de beoogde of daadwerkelijke uitbuiting te hebben toegestemd.
5. De in lid 1 bedoelde handelingen die betrekking hebben op een minderjarige zijn strafbaar als mensenhandel, ook indien geen van de in lid 1 genoemde middelen is gebruikt.
6. In dit kaderbesluit wordt onder "minderjarige" verstaan, eenieder die jonger is dan 18 jaar.

¹ DE maakt een inhoudelijk voorbehoud.

² DE maakt een inhoudelijk voorbehoud.

³ DE maakt een inhoudelijk voorbehoud.

Artikel 2

Uitlokking, deelneming en medeplichtigheid, poging

Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de uitlokking van, de deelneming en medeplichtigheid aan, en de poging tot een in artikel 1 bedoeld feit strafbaar worden gesteld.

Artikel 3

Sancties

1. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat op de in artikel 1 bedoelde feiten een maximum van vijf tot tien jaar gevangenisstraf wordt gesteld.
2. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat een maximum van ten minste tien jaar gevangenisstraf wordt gesteld op de in artikel 1 bedoelde feiten die in een van de volgende omstandigheden zijn gepleegd:
 - a) het leven van het slachtoffer is opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar gebracht;
 - b) het strafbare feit is gepaard gegaan met ernstige geweldpleging, of het slachtoffer is zeer ernstig letsel toegebracht.
 - c) de feiten zijn gepleegd tegen een bijzonder kwetsbaar persoon, waaronder in dit kaderbesluit tevens een minderjarige wordt verstaan¹;
 - d) het strafbare feit is gepleegd in het kader van een criminele organisatie in de zin van Kaderbesluit 2008/841/JBZ².

¹ DE maakt inhoudelijk voorbehoud bij lid 2, punt c). COM maakt een inhoudelijk voorbehoud bij de bepaling dat de verzwarende omstandigheid alleen in het geval van minderjarigen moet gelden.

² PB L 300 van 11.11.2008, blz. 42.

3. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat op de in artikel 2 bedoelde feiten doeltreffende, evenredige en afschrikkende strafrechtelijke sancties worden gesteld, die kunnen leiden tot overlevering.
4. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat het als verzwarende omstandigheid wordt beschouwd wanneer de feiten door een ambtenaar in de uitoefening van zijn functie zijn gepleegd.

Artikel 4

Aansprakelijkheid van rechtspersonen

1. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld voor een strafbaar feit in de zin van de artikelen 1 en 2, te zijnen voordele gepleegd door eenieder die individueel of als deel van een orgaan van de rechtspersoon optreedt en bij de rechtspersoon een leidende positie heeft, die gebaseerd is op
 - a) de bevoegdheid om de rechtspersoon te vertegenwoordigen, of
 - b) de bevoegdheid om namens de rechtspersoon beslissingen te nemen, of
 - c) de bevoegdheid om binnen de rechtspersoon controle uit te oefenen.
2. De lidstaten zorgen er tevens voor dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld indien, als gevolg van gebrekkig toezicht of gebrekkige controle door een in lid 1 bedoelde persoon, strafbare feiten in de zin van de artikelen 1 en 2 konden worden gepleegd ten voordele van die rechtspersoon door een persoon die onder diens gezag staat.
3. De aansprakelijkheid van de rechtspersoon krachtens de leden 1 en 2 sluit strafvervolgning tegen de natuurlijke personen die dader of uitlokker zijn van, dan wel medeplichtig zijn aan de in de artikelen 1 en 2 bedoelde strafbare feiten, niet uit.

4. In dit kaderbesluit wordt onder "rechtspersoon" verstaan, ieder lichaam dat krachtens het toepasselijke recht rechtspersoonlijkheid bezit, met uitzondering van de staten en andere overheidslichamen in de uitoefening van het openbaar gezag, en de publiekrechtelijke internationale organisaties.

Artikel 5

Sancties tegen rechtspersonen

1. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat tegen een rechtspersoon die volgens artikel 4, leden 1 en 2, aansprakelijk is gesteld, doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties kunnen worden getroffen; deze sancties omvatten al dan niet strafrechtelijke geldboetes en kunnen andere maatregelen omvatten, zoals:
- a) uitsluiting van door de overheid verleende voordelen of steun;
 - b) een tijdelijk of permanent verbod op het uitoefenen van commerciële activiteiten;
 - c) plaatsing onder toezicht van de rechter;
 - d) gerechtelijke ontbinding;
 - e) tijdelijke of permanente sluiting van vestigingen die zijn gebruikt voor het plegen van het strafbaar feit.

Artikel 6

Niet-vervolging en niet-bestafting van het slachtoffer

Elke lidstaat voorziet, in overeenstemming met de grondbeginselen van zijn rechtsstelsel, in de mogelijkheid dat slachtoffers van mensenhandel niet worden vervolgd en bestraft wegens gedwongen betrokkenheid bij criminele activiteiten die een rechtstreeks gevolg is van een van de in artikel 1 bedoelde, jegens hen gepleegde handelingen.

Artikel 7

Onderzoek en vervolging

1. Elke lidstaat zorgt ervoor dat het onderzoek naar of de vervolging van in de artikelen 1 en 2 bedoelde strafbare feiten niet afhangt van de door een slachtoffer gedane aangifte of ingediende aanklacht, en dat de strafprocedure zelfs kan worden voortgezet indien het slachtoffer zijn verklaring intrekt.
2. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, in de gevallen waarin de ernst van de feiten het vereist, de vervolging van een in de artikelen 1 en 2 bedoeld strafbaar feit lang genoeg nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden kan worden ingesteld.
3. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat personen, eenheden of diensten die belast zijn met het onderzoek of de vervolging betreffende de in de artikelen 1 en 2 bedoelde strafbare feiten, de vereiste opleiding krijgen.
4. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat personen, eenheden en diensten die zijn belast met het onderzoek of de vervolging betreffende de in de artikelen 1 en 2 bedoelde strafbare feiten, beschikken over doeltreffende rechtermiddelen, zoals die welke ter zake van georganiseerde en andere zware criminaliteit worden gebruikt.

Artikel 8¹

Rechtsmacht

1. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om te voorzien in zijn rechtsmacht ten aanzien van een strafbaar feit in de zin van de artikelen 1 en 2 dat

¹ UK: voorbehoud bij het gehele artikel, omdat in lid 1, onder b), sprake is van onderdanen.
BE: voorbehoud bij de schrapping van de bepaling over jurisdictiegeschillen.

- a) geheel of gedeeltelijk op zijn grondgebied is gepleegd, of
 - b) is gepleegd door een onderdaan dan wel door iemand die gewoonlijk op zijn grondgebied verblijft; of
 - c) is gepleegd tegen een van zijn onderdanen of tegen een persoon die gewoonlijk op zijn grondgebied verblijft; of
 - d) is gepleegd ten voordele van een rechtspersoon die op zijn grondgebied is gevestigd.
2. Een lidstaat kan besluiten, met betrekking tot strafbare feiten waarvan de dader gewoonlijk op zijn grondgebied verblijft de in lid 1, onder b), vermelde bevoegdheidsregel, en met betrekking tot buiten zijn grondgebied gepleegde strafbare feiten de in lid 1, onder c) en d), vermelde bevoegdheidsregel niet toe te passen of slechts in bepaalde gevallen of omstandigheden toe te passen.
3. Onverminderd lid 2, neemt elke lidstaat de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, met het oog op vervolging overeenkomstig lid 1, onder b), van een in de artikelen 1 en 2 bedoeld strafbaar feit dat buiten zijn grondgebied is gepleegd, aan zijn rechtsmacht niet de voorwaarde is verbonden is dat:
- (a) de feiten strafbaar zijn op de plaats waar zij zijn gepleegd of
 - (b) vervolging slechts kan worden ingesteld indien het slachtoffer aangifte heeft gedaan op de plaats waar het strafbare feit is gepleegd, of indien de staat van de plaats waar het strafbare feit is gepleegd, een aanklacht heeft geformuleerd.
4. De lidstaten stellen het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie ervan in kennis wanneer zij besluiten lid 2 toe te passen, in voorkomend geval met vermelding van de specifieke gevallen of omstandigheden waarin het besluit van toepassing is.

Artikel 9

Bijstaan en ondersteunen van slachtoffers van mensenhandel

1. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat slachtoffers gedurende een passende periode voor, tijdens en na de strafprocedure worden bijgestaan en aldus hun rechten kunnen uitoefenen zoals bepaald in dit kaderbesluit en in Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van slachtoffers in de strafprocedure.
2. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de bevoegde autoriteiten die over op redelijke gronden gebaseerde aanwijzing beschikken dat iemand het slachtoffer zou kunnen zijn geworden van een strafbaar feit in de zin van de artikelen 1 en 2, de betrokkene terstond bijstand en ondersteuning verlenen.
3. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om te voorzien in mechanismen die het mogelijk maken om, in samenwerking met de betrokken hulpverleningsorganisaties, de slachtoffers spoedig te identificeren, bij te staan en te steunen.
4. De in de leden 1 en 2 bedoelde bijstand en ondersteuning omvatten ten minste een levensstandaard die de slachtoffers in staat stelt in hun onderhoud te voorzien via maatregelen als een veilige verblijfplaats en materiële bijstand, alsmede de noodzakelijke medische behandelingen waaronder psychologische bijstand, advies en informatie, en indien nodig vertaling en vertolking. De lidstaten behartigen de belangen van slachtoffers met speciale behoeften.

Artikel 10

Bescherming van slachtoffers van mensenhandel tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure

1. De in dit artikel bedoelde beschermingsmaatregelen zijn onverminderd de in Kaderbesluit 2001/220/JBZ vastgestelde rechten van toepassing.

2. Elke lidstaat zorgt ervoor dat slachtoffers van mensenhandel toegang hebben tot kosteloos juridisch advies en, overeenkomstig de rol die zijn rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt, tot vertegenwoordiging in rechte, onder meer met betrekking tot de schadevordering. Juridisch advies en vertegenwoordiging in rechte moeten kosteloos zijn als het slachtoffer over onvoldoende financiële middelen beschikt.
3. Onverminderd de rechten van de verdediging, voorziet elke lidstaat in de mogelijkheid dat, in overeenstemming met de grondbeginselen van zijn rechtswezen en mits wenselijk, de identiteit van een als getuige optredend slachtoffer van mensenhandel niet wordt geopenbaard¹.
4. Elke lidstaat zorgt ervoor dat het slachtoffer van mensenhandel na een individuele risico-analyse de nodige bescherming krijgt, onder meer, in voorkomend geval en in overeenstemming met de nationale wettelijke en procedurele criteria, door toegang tot een getuigenbeschermingsprogramma of soortgelijke maatregelen.
5. Onverminderd de rechten van de verdediging, zorgt elke lidstaat ervoor dat het slachtoffer van mensenhandel, na een individuele beoordeling van zijn persoonlijke situatie door de bevoegde autoriteiten, een specifieke behandeling geniet die erop is gericht secundaire victimisatie te voorkomen door, voor zover mogelijk en in overeenstemming met de nationale wettelijke criteria en de regels inzake de justitiële discretie, praktijk en begeleiding, te vermijden dat
 - a) tijdens het onderzoek, de vervolging en het proces ondervragingen onnodig worden herhaald;
 - b) tussen slachtoffer en dader, met name tijdens de bewijsvoering, bijvoorbeeld bij ondervraging en kruisverhoor, visueel contact plaatsvindt, en daartoe gebruik te maken van passende middelen, met name adequate communicatietechnologie;
 - c) de bewijsvoering in openbare zitting plaatsvindt;
 - d) overbodige vragen over het privéleven worden gesteld.

¹ Bij de aanneming van dit kaderbesluit zal IT een unilaterale verklaring afleggen die inhoudt dat de inzet van anonieme getuigen in strijd is met hun grondwettelijke beginselen.

Artikel 11

Algemene bepalingen inzake bijstand, ondersteuning en bescherming ten behoeve van minderjarigen die het slachtoffer zijn van mensenhandel

1. Het minderjarige slachtoffer geniet, met inachtneming van zijn belangen, bijstand, ondersteuning en bescherming.
2. Elke lidstaat zorgt ervoor dat, indien de leeftijd van een slachtoffer van mensenhandel niet zeker is en er redenen zijn om aan te nemen dat het om een minderjarige gaat, het slachtoffer als minderjarig wordt beschouwd en onmiddellijk toegang krijgt tot bijstand, ondersteuning en bescherming in de zin van de artikelen 12 en 13.

Artikel 12

Bijstaan en ondersteunen van minderjarige slachtoffers van mensenhandel

1. De in dit artikel bedoelde bijstand en ondersteuning geldt onverminderd het bepaalde in artikel 9.
2. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de specifieke acties die worden ondernomen om minderjarigen die het slachtoffer zijn van mensenhandel bij te staan en op korte en lange termijn te steunen bij hun fysieke en psychosociale herstel, worden vastgesteld op basis van een individuele beoordeling van hun situatie in elk afzonderlijk geval, naar behoren rekening houdend met hun meningen, behoeften en belangen.
3. Elke lidstaat neemt, indien wenselijk en mogelijk, maatregelen om bijstand en ondersteuning te verlenen aan de op zijn grondgebied verblijvende gezinsleden van de minderjarige die het slachtoffer is van mensenhandel. In het bijzonder past iedere lidstaat, indien dit passend en mogelijk is, artikel 4 van Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad toe op het gezin.

Bescherming van minderjarigen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure

1. De in dit artikel bedoelde beschermingsmaatregelen gelden onverminderd het bepaalde in artikel 10.
2. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, overeenkomstig de rol die zijn rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt, door de rechterlijke autoriteiten een speciaal vertegenwoordiger in het strafonderzoek en de strafprocedure wordt aangesteld voor de minderjarige die het slachtoffer is van mensenhandel, in de gevallen waarin volgens het nationale recht de dragers van de ouderlijke verantwoordelijkheid verhinderd zijn om het kind in de strafprocedure te vertegenwoordigen, hetzij omdat er een belangenconflict is tussen hen en het slachtoffer, hetzij wanneer het gaat om een niet-begeleide minderjarige.
3. Onverminderd de rechten van de verdediging neemt elke lidstaat de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in een strafonderzoek betreffende een van de in de artikelen 1 en 2 bedoelde strafbare feiten
 - a) het minderjarige slachtoffer zonder onnodige vertraging wordt ondervraagd nadat de feiten bij de bevoegde autoriteiten zijn gemeld;
 - b) het minderjarige slachtoffer, indien nodig, wordt ondervraagd in daarvoor ontworpen of aangepaste lokalen;
 - c) het minderjarige slachtoffer wordt indien nodig ondervraagd door of via personen die daarvoor professioneel zijn opgeleid;
 - d) indien mogelijk en wenselijk, het minderjarige slachtoffer steeds door dezelfde personen wordt ondervraagd;
 - e) het aantal ondervragingen zo beperkt mogelijk wordt gehouden, en ondervraging alleen plaatsvindt als dat [strikt] ¹ noodzakelijk is voor de strafprocedure;

¹ Over dit punt is nog overleg nodig met de Raad van Europa over de Engelse taalversie door de partijen is ondertekend (CETS nr. 201, art. 35, lid 1, onder e).

- f) het minderjarige slachtoffer steeds vergezeld mag worden door zijn of haar wettelijke vertegenwoordiger of, in voorkomend geval, een volwassene van zijn of haar keuze, tenzij met betrekking tot die persoon een gemotiveerde beslissing in tegengestelde zin is genomen.
4. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in elk strafonderzoek betreffende een van de in de artikelen 1 tot en met 2 bedoelde strafbare feiten, van elke ondervraging van het minderjarige slachtoffer of, in voorkomend geval, van een minderjarige getuige video-opnamen kunnen worden gemaakt, die volgens het nationale recht van de betrokken lidstaat in de strafprocedure als bewijs kunnen worden aanvaard.
5. Elke lidstaat neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in een strafprocedure betreffende een van de in de artikelen 1 en 2 bedoelde strafbare feiten, het minderjarige slachtoffer ter terechtzitting buiten zijn aanwezigheid kan worden gehoord, in het bijzonder met gebruikmaking van aangepaste communicatietechnologie.

Artikel 14

Preventie

1. Elke lidstaat voert een ontmoedigingsbeleid ten aanzien van elke vraag die de voedingsbodem vormt voor een vorm van uitbuiting in verband met mensenhandel.
2. Elke lidstaat treft passende maatregelen - zoals het opzetten, in voorkomend geval in samenwerking met organisaties uit het maatschappelijk middenveld, van informatie- en bewustmakingscampagne en onderzoeks- en opleidingsprogramma's - die zijn bedoeld om de mensen bewust te maken en met name minderjarigen te behoeden voor het gevaar dat zij het slachtoffer worden van mensenhandel.
3. Elke lidstaat voorziet in regelmatige opleiding voor ambtenaren, met name eerstelijns-politieagenten, die in contact kunnen komen met slachtoffers en potentiële slachtoffers; deze opleiding moet hen in staat stellen slachtoffers en potentiële slachtoffers van mensenhandel te herkennen en met hen om te gaan.

4. Onverminderd het Gemeenschapsrecht, overweegt elke lidstaat maatregelen te nemen houdende strafbaarstelling van het gebruik maken van diensten die het voorwerp zijn van uitbuiting in de zin van artikel 1, in de wetenschap dat de betrokkene het slachtoffer is van een strafbaar feit in de zin van artikel 1.

Artikel 15

Nationale rapportage en soortgelijke mechanismen

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om een nationale rapporteur aan te stellen of in een mechanisme van soortgelijke strekking te voorzien. De taken van de rapporteur en het mechanisme bestaan er met name in het vaststellen van tendensen inzake mensenhandel, het meten van de resultaten van bestrijdingsmaatregelen, en het uitbrengen van verslagen.

[Artikel 16]

Territoriale werking

Dit kaderbesluit is van toepassing op Gibraltar.¹]

Artikel 17

Intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ

Kaderbesluit 2002/629/JBZ inzake bestrijding van mensenhandel wordt ingetrokken.

¹ Onder voorbehoud van bevestiging door ES en UK.

Implementatie

1. De lidstaten treffen de nodige maatregelen om [binnen een termijn van dertig maanden te rekenen vanaf de aanneming] aan dit kaderbesluit te voldoen.
2. De lidstaten delen het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie uiterlijk [twee jaar na de aanneming] de tekst mee van de bepalingen waarmee zij hun verplichtingen uit hoofde van dit kaderbesluit in nationaal recht omzetten. De Raad gaat uiterlijk [vier jaar na de aanneming], op basis van een verslag dat aan de hand van deze gegevens is opgesteld, en op basis van een schriftelijk verslag van de Commissie, na in hoeverre de lidstaten dit kaderbesluit naleven.

Artikel 19

Inwerkingtreding

Dit kaderbesluit treedt in werking op de dag van zijn bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Gedaan te Brussel, [...]

Voor de Raad

De voorzitter
